

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

VM155:00/2011

Lausuntopyyntö: Palvelut ja tiedot käytössä - Julkisen hallinnon ICT:n hyödyntämisen strategia 2012-2020

Suomen Kuntaliitto pitää strategiaehdotusta hyvänä pohjana julkisen hallinnon tietohallinnon kansallisen jatkokehityksen suuntaamiselle. Kuntasektorin osalta ei luonnollisesti ole voitu ottaa esille kaikkia alueellisia ja paikallisia tarpeita. Lisäksi kuntien kannalta olennaisten sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen jättäminen tarkastelun ulkopuolelle saattaa aiheuttaa sen vaikutelman, että ehdotus olisi valtiopainotteinen. Pidämme kuitenkin strategiaehdotuksen valmistelussa tehtyjä valintoja perusteltuna, koska nyt on tiivistetysti päästy keskittämään moniin kaikille tärkeisiin asioihin.

Erityisen myönteisenä Kuntaliitto pitää strategian laajaa valmistelua verkkokeskusteluineen ja aluekierroksineen.

Toivomukseenne mukaisesti painotamme lausuntoamme erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

Julkisen hallinnon yhteinen visio

Valittu visio - *Palvelut ja tiedot käytössä* - kuvaa hyvin myös Kuntaliiton omia tavoitteita sekä kuntien ja kuntayhtymien tarpeita. Sen kuvaamista voisi kuitenkin lopullisessa versiossa kehittää edelleen: Jos asiakkaalla olisi hallussaan häntä koskeva tieto yli organisaatio- ja sektorirajojen, niin eikö hänellä silloin olisi myös mahdollisuus itse ilman hallinnon puuttumista määrittellä tarpeitaan ja palveluitaan? Ehdotuksen tekstissä tarpeiden määrittely on vielä voituopuolisesti hallinnon asiakkaan puolesta tekemää.

Linjausalueiden strateginen keskeisyys

Linjausalueita pidämme strategisesti keskeisinä.

Kuntaliitto pitää hyvänä periaatetta, että hallinnon sisällä julkisen hallinnon tiedot ovat käytävissä maksutta ja pitää tältä osin tärkeänä, että näitä tietoja ylläpitävät organisaatiot voivat olla varmoja tähän työhön tarvittavien resurssien riittävydestä myös tulevaisuudessa. Siihen, että tietojen yhteiskäyttö hallinnossa olisi myös mahdollisimman vaivatonta, voisi strategiassa kiinnittää suurempaa huomiota.

Kansainvälisen yhteistyön merkitys korostuu varmasti entisestään. Sen kuvauksesta saa kuitenkin sen käsityksen, että Suomi tältä osin lähinnä osallistuisi kaikkeen ulkopuolelta tulevaan. Osallistumista tärkeämpää olisi pohtia sitä, miten meidän tulisi jatkossa tehdä esimerkiksi yhteentoimivuuden määrittelyjä, jotta palveluiden edellyttämä tieto kulkisi sähköisesti yli maiden rajojen ja että ulkomaisten yritysten olisi helpompi tulla lisäämään kilpailua julkisen hallinnon ICT-markkinoilla.

Toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuus ja niiden tuki kuntasektorin kehittämisen tavoitteille

Pääosin ehdotettujen toimenpiteiden, ainakin tässä ehdotuksessa kuvatulla tasolla, voidaan katsoa tukevan hyvin kuntien ja Kuntaliiton kehittämistavoitteita seuraavin tarkennuksin:

Toimenpide 2: Palveluille elinkaaren mittainen rahoitus ja ohjaus

Ehdotuksessa tarkoitettujen palvelujen kehittämisen ja käyttöönoton merkittävin este tai ainakin hidaste on tällä hetkellä valmiiden rahoitus- ja toimintamallien puute. Sen vuoksi ehdotus on paitsi tarkoituksenmukainen myös helpottamassa erään kuntasektorin keskeisen ongelman ratkaisemista.

Valtionhallinnon rahoittaessa kuntasektorin tai julkisen hallinnon yhteisiä ICT-kehittämishankkeita tulee ratkaisun levitettävyyteen kuitenkin kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Rahoituksen ehtona tulee olla, että hankkeille on suunniteltu sellaiset käyttöönoton organisointi- ja hallintamallit, jotka mahdollistavat kehitettävän ratkaisun jalkauttamisen laajasti kuntakentälle ilman kohtuuttomia lisäkustannuksia tai -työtä.

Lisäksi markkinoiden terveyden ja uusien innovatiivisten ratkaisujen kehittämisen varmistamiseksi Kuntaliitto pitää välttämättömänä, että julkisen hallinnon yhteiset palvelut (eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta) kilpailevat avoimesti yksityisten vaihtoehtojen kanssa.

Ehdotettu lokakuu 2013 on ehdottomasti liian myöhäinen ajankohta rahoitus- ja hallintamallin valmistumiselle. Esimerkiksi SADe-ohjelman lukuisat palvelut tarvitsisivat mallin käyttöönsä jo lähikuukausien aikana.

Toimenpide 4: Tietovarannot käyttöön

Tietovarantojen teknisen avaamisen lisäksi tulee panostaa tiedon jalostamiseen ja tehokkaampaan hyödyntämiseen julkisten organisaatioiden johtamisessa ja päätöksenteossa. Lisäksi tässä yhteydessä olisi hyvä nostaa esille tietohallinnon yhteys tiedonhallintaan ja asiakirjahallintaan. Nämä kaksi viimeksi mainittua näkökulmaa puuttuvat strategiaehdotuksesta kokonaan, mikä saa sen näyttämään paikoin teknologiapainotteiselta.

Toimenpide 5: Yhteentoimivuutta yhteisiin palvelupisteisiin

Ehdotettu toimenpide on sinällään tarkoituksenmukainen, mutta vain asiakaspalveluhankkeeseen ja asiakaspalvelupisteisiin rajoittuva. Kuntaliitto esittää, että selvityksessä voitaisiin tarkastella yleisemmin ja laajemmin asiakastietojen yhteiskäytön tarvetta ja arkkitehtuuria julkisen hallinnon palvelutoiminnassa. Tällainen tarkastelu saattaisi muun muassa nostaa esille turhia päällekkäisyyksiä tai yhdistämistarpeita kuntien ja valtion palvelutoiminnassa.

Toimenpide 6: Nostetaan osaamisen tasoa

Ehdotus tukee kunnissa ja Kuntaliitossa tapahtuvaa osaamisen kehittämistä. Kuntaliitto on siten myös valmis olemaan mukana ohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa. Ohjelmaa olisi kuitenkin syytä varautua jatkamaan myös vuoden 2014 jälkeen hallinnossa tällä vuosikymmenellä tapahtuvan suuren eläkepoistuman vuoksi.

Toimenpide 8: Yhteentoimivuutta tietohallintoailla

Strategiaehdotus ottaa kantaa useassa eri yhteydessä ohjaamiseen ja koordinointiin. Kuntaliiton mielestä se, kuka ja millä keinoilla ohjaa, ei ole ongelman ydin. Strategiaehdotuksessa tulisi ottaa selkeästi esille se tosiasia, että nykyisillä yhteentoimivuuden määrittelyjen sisältöön käytetyillä resursseilla ei ohjaamiseen saada riittävästi vaikuttavuutta.

Toimenpide 10: Julkisen hallinnon yhteinen tietoliikenneverkko

Kuntaliitto pitää yhteisen tietoliikenneverkon konseptin pikaista toteuttamista välttämättömänä ja myös edellytyksenä turvallisuusverkon ja terveydenhuollon kansallisten palvelujen onnistumiselle.

Toimenpanossa huomioitavaa

Strategian onnistunut toimeenpano edellyttää päätöksentekijöiden sitouttamista julkisen hallinnon kaikissa lokeroissa. Oikean suuntainen, mutta sitouttamisen kannalta yksinään riittämätön toimenpide on ehdotettu säännöllinen aluekierrös, jonka toteuttamiseen Kuntaliitto on mielellään osallistumassa.

Ehdotetun toiminta- ja rahoitusmallia suunniteltaessa tulisi yhteisten palvelujen lisäksi valmistella uudet periaatteet myös strategian toimenpiteiden rahoitukselle. Täysin eri käyttötarkoitukseen varatut peruspalvelujen valtionosuudet eivät jatkossa enää voi olla käytettävissä. Koko rahoitusjärjestelmän perusta vaarantuu, mikäli näitä varoja aletaan käyttää yhteisten palvelujen ylläpitoon tai muihin vastaaviin pysyvämpiin tarkoituksiin.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tuula Haatainen

varatoimitusjohtaja

Heikki Lunnas

tietoyhteiskunta-asiain päällikkö